

УДК 342.951

Марія Колеснікова,*канд. юрид. наук, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету***Лідія Калініченко,***студентка Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету*

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Актуальність написання статті зумовлена тим, що нормативно-правове визначення такої категорії, як адміністративна відповідальність, у чинному законодавстві відсутнє. А всі дефініції адміністративної відповідальності, як правило, надаються у наукових виданнях та мають дослідницький характер.

Ключові слова: відповідальність, позитивна відповідальність, ретроспективна (негативна) відповідальність, адміністративна відповідальність.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток демократичної правової держави, пошук нових партнерів у сфері ринкових відносин, становлення та зміцнення країни, орієнтир на європейську точку зору, а також пріоритетність закордонних поглядів призводять до формування нових елементів, які дозволяють розкривати по-новому конституційні гарантії прав і свобод громадян та спонукають до необхідності переосмислення та нового дослідження правових інститутів, що становлять основу розвитку України як стабільної, сучасної правової держави.

Серед них важливе місце посідає один із найважливіших інститутів адміністративного права – адміністративна відповідальність. Оскільки розвиток суспільних відносин перебуває в постійному русі, а також спостерігається зростання зацікавленості громадян, виникає необхідність у всебічному переосмисленні соціальної ролі поняття адміністративної відповідальності, його сутності, ознак, підстав виникнення, співвідношення з іншими видами юридичної відповідальності, законотворчого процесу зі спіранням на дослідження як вітчизняних науковців, так і закордонних діячів.

Важливість адміністративної відповідальності як провідного інституту адміністративного права для стабільного захисту прав і свобод громадян, суспільних відносин у державі підтверджується стабільним та інтенсивним розвитком нормативно-правового забезпечення, яке відбувається впро-

довж останніх років, адже в наш час кількість скоєних адміністративних правопорушень сягає майже 75 %. Разом із тим слід зауважити, що, беручи до уваги часті зміни нормативно-правової бази, чинне адміністративно-деліктне законодавство не завжди виконує покладену на нього функцію.

Отже, соціальна цінність адміністративної відповідальності полягає не тільки в попереджувальній та охоронній функціях, але й в активному стимулюванні соціально корисних видів правомірної поведінки. Інститут адміністративної відповідальності у вітчизняній правовій науці займає чільне місце та був досліджений великою кількістю науковців-правників. Висока соціальна значущість інституту адміністративної відповідальності для життєдіяльності суспільства зумовлює необхідність його подальшого вдосконалення, що й зумовлює актуальність цієї статті. Поняття адміністративної відповідальності, її зміст і обсяг до сьогодні залишається одним із найбільш суперечливих питань української адміністративно-правової науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інститут адміністративної відповідальності в наш час був досліджений великою кількістю науковців, а саме: В.Б. Авер'яновим, О.А. Банчуком, К.В. Бронніковою, І.В. Гаврущенко, І.П. Голосніченком, С.Т. Гончаруком, А.В. Гуржієм, С.Л. Дембіцькою, Н.М. Зільником, С.В. Ківаловим та іншими, але варто зауважити, що соціально-правовий аспект

адміністративної відповідальності вперше і найбільш докладно у вітчизняній юридичній практиці був досліджений Н.В.Гришиною, яка у своїх працях дала найбільш розгорнуту характеристику цього питання.

Метою статті є теоретичне обґрунтування соціально-правової сторони адміністративної відповідальності, визначення її основних ознак, підстав, змісту, перспектив розвитку. Досягненню поставленої мети слугує виконання низки відповідних завдань, а саме:

- з'ясувати зміст поняття «адміністративна відповідальність»;
- дослідити основні ознаки адміністративної відповідальності;
- охарактеризувати соціальну сторону адміністративної відповідальності;
- з'ясувати підстави виникнення даного виду відповідальності;
- визначити спільні та відмінні риси адміністративної відповідальності та інших видів юридичної відповідальності.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх років питання відповідальності активно вивчається та досліджується в психології, де відповідальність розглядається як психологічна особливість особи чи психологічний механізм регуляції соціальної поведінки конкретної особи в конкретних системах. Дослідження психологів спрямовані насамперед на вивчення поняття «відповідальність» як фактора, що інтегрує всі психічні функції особи: суб'єктивне (індивідуальне) сприйняття навколишнього світу, оцінка власних якостей, емоційне ставлення до своїх обов'язків, свобода тощо. Проблема відповідальності в даному аспекті розглядається згідно з відомою формулою про значення свободи особи у виборі варіанта поведінки, конкретних вчинків як необхідної підстави для повної відповідальності [1].

У соціальній літературі використовується розширене поняття відповідальності. Відповідальність розглядається як усвідомлена і сприйнята особою соціальна необхідність ініціативного виконання обов'язку, всіх обов'язків, які лежать на особі, – політичних, моральних, правових та інших. У цьому розумінні відповідальність представлена як явище одного роду із соціальною свободою [2].

У сучасних умовах розвитку та становлення державності поняття відповідальності має охоплюватися більш широкий зміст, який включає не тільки ретроспективну відповідальність як наслідок правопорушення, але й відповідальність у позитивному розумінні, тобто певний внутрішній стан індивіда, його ставлення до дорученої справи, су-

спільства, держави, до своєї поведінки. Саме цей аспект відповідальності є вирішальним у запобіганні правопорушенням, оскільки жодні, навіть найсуворіші, санкції цього завдання вирішити не можуть [3].

У наукових дослідженнях останніх років усе частіше піднімається питання про роль і місце адміністративної відповідальності в системі юридичної відповідальності, що, передусім, зумовлено тим, що за допомогою адміністративної відповідальності здійснюється реальний і оперативний вплив з боку органів публічної адміністрації на осіб, які не дотримуються вимог владних державних приписів [3].

У науковій праці Н.В. Гришиної зазначається таке: «Відповідальність виникає в результаті соціальної необхідності впорядкування поведінки людей із системою суспільних відносин як сфера меж, рамок необхідної поведінки людини, вимог суспільства до індивіда, як невідворотність відповідальності за свою поведінку перед особою чи організацією, котрі мають на це право». Тобто з вищезазначеного можна зробити висновок, що відповідальність як суспільне явище виникає одночасно із суспільством [4, с. 8].

Коріння виникнення теорії позитивної відповідальності слід шукати там, де правова теорія перетинається з пануючими в державі ідеологічними установками. Майже всі дослідники радянського періоду, які розробляли теорію позитивної юридичної відповідальності, як відправну точку використовували положення нормативних актів і партійних документів того часу з урахуванням відповідного ідеологічного підґрунтя [5].

В.В. Клочков зазначав, що про позитивну соціальну відповідальність ідеться в багатьох партійних документах. Зміст позитивної соціальної відповідальності в тому, що кожна людина, якою б роботою вона не займалась, повинна сповна відповідати за доручену справу, виконувати її з більшою добросовістю, старанням й ініціативою, в тому, щоб кожен працював на совість, жив, неухильно дотримуючись норм соціалістичного співжиття [5].

В.М. Маліновська, вивчаючи праці науковців стосовно проблеми позитивної відповідальності, виокремлює соціально-нормативну відповідальність, визначаючи її як соціальну відповідальність у вузькому розумінні, адже у широкому змісті будь-яка відповідальність – соціальна, оскільки є відповідальністю перед людьми, суспільством. У соціальній відповідальності слід розрізнити два аспекти, два значення стосовно всіх соціальних норм: відповідальність за виконання обов'язку, що передбачена соціальною нормою; відповідальність за порушення такого обов'язку [6].

Відповідальність за виконання означає обов'язок суб'єкта вчинити дії відповідно до вимог соціальних норм, вибрати найбільш оптимальний, раціональний варіант поведінки, відзвітувати про виконання (якщо це вимагається) і взяти на себе наслідки невиконання чи неналежного виконання своїх обов'язків (тобто зазнати виховного впливу з боку певних соціальних сил і відшкодувати у тій мірі, у якій це можливо, заподіяну шкоду) [5].

Відповідальність за порушення вимог соціальних норм означає обов'язок суб'єкта відповідальності взяти на себе негативні наслідки невиконання чи неналежного виконання вимог соціальної норми, тобто стати об'єктом соціального осуду, об'єктом застосування заходів виправного впливу (зазнати їх) з боку суспільства, держави, колективу, соціальної групи тощо (залежно від того, ким встановлена і хто зацікавлений у дотриманні даної норми) і своїми діями відшкодувати, компенсувати заподіяну шкоду [5, с. 64].

Ст. 3 Конституції України проголошує, що утвердження та забезпечення прав і свобод людини є основним обов'язком держави. Із цього конституційного обов'язку держави випливає, що у державі, крім механізму створення умов для реалізації прав та свобод людини і громадянина, має існувати ще й механізм охорони та захисту від протиправних посягань. Важливим елементом такого механізму виступає юридична відповідальність, причому основними її видами є адміністративна та кримінальна відповідальність [7, с. 73].

Охорона передбачає недопущення посягання на ті чи інші цінності. Якщо протиправне посягання все ж таки відбулося, то це означає, що охоронна функція не була реалізована. Водночас правопорушення було виявлене, а особа, яка його вчинила, зазнала відповідних обмежень внаслідок застосування до неї відповідних санкцій. У цьому разі можна вести мову про наявність карального аспекту адміністративної відповідальності [8, с. 212].

Слід зазначити, що юридична відповідальність, а виходячи з цього і адміністративна відповідальність, є специфічним різновидом соціальної відповідальності, але не тільки в розумінні кари, покарання за правопорушення, а значно повніше – як державно-правовий контроль за суспільними відносинами, урегульованими специфічними соціальними нормами – правовими [9].

Адміністративна відповідальність як різновид юридичної відповідальності має вагомe значення в охороні правопорядку та у профілактиці правопорушень. Реалізація основоположних прав і свобод громадян України, боротьба з правопорушеннями значною мірою залежить від стану законодав-

ства про адміністративні правопорушення, основними завданнями якого виступають охорона власності, захист законних економічних інтересів фізичних і юридичних осіб, суспільства та держави [10, с. 277].

Необхідно зазначити, що поняття адміністративної відповідальності має дещо спірний та суперечливий характер. Одні автори адміністративну відповідальність ототожнюють із санкцією (із покаранням), а інші – з обов'язком особи відповідати за свої протиправні вчинки [11, с. 57].

Активність дискусій щодо зазначеної правової категорії значною мірою зумовлена, по-перше, широтою застосування терміна «адміністративна відповідальність» у юридично-науковій, правозастосовній, загальноосвітній сферах і на побутовому рівні, по-друге, двоїстою позицією законодавця, який використовує цей термін у численних нормативних актах, але не дає його визначення. Це призвело до того, що в теорії адміністративного права є численна кількість точок зору стосовно цього соціально-правового явища. Аналіз думок із цього приводу дозволяє дійти висновку, що це поняття науковцями розглядається як один з інститутів адміністративного права, як форма забезпечення одного із заходів примусу (стягнення), як різновид юридичної (правової) відповідальності, як ефективний засіб запобігання правопорушенням та забезпечення правопорядку, як певний стан суспільних відносин, який виникає внаслідок порушення законодавства [12].

Як зазначає В.Б. Авер'янов, адміністративна відповідальність – це відповідальність за вчинення адміністративного проступку (правопорушення). Адміністративна відповідальність характеризується негативною реакцією держави на протиправні прояви окремих фізичних (а в деяких випадках і юридичних) осіб шляхом встановлення відповідних правил, заборон і адекватних порушенням санкцій щодо порушників [13].

В.Ф. Опришко стверджує, що під адміністративною відповідальністю слід розуміти застосування уповноваженим органом чи посадовою особою адміністративного стягнення до особи, яка вчинила правопорушення, що за своїм характером не передбачає відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності. Адміністративна відповідальність устанавлюється законами й підзаконними актами чи їх нормами про адміністративні правопорушення. У цих актах визначаються склади адміністративних правопорушень і санкції, а в деяких випадках – і порядок їх застосування [14].

І.С. Гриценко зазначає, що «адміністративна відповідальність як різновид право-

вої відповідальності – це специфічна форма негативного реагування з боку держави в особі її компетентних органів на відповідну категорію протиправних проявів (передусім адміністративних проступків), згідно з якою особи, які скоїли правопорушення, повинні дати відповідь перед повноважними державними органами за свої неправомірні дії та понести за це адміністративні стягнення у встановленому законом порядку» [15, с. 46].

О.М. Щукін зазначає, що адміністративна відповідальність становить собою особливий різновид юридичної відповідальності, а також є специфічною формою адекватного реагування держави на протиправні дії з боку окремих громадян та юридичних осіб. Заходи юридичної відповідальності, які застосовують до правопорушника і які він зобов'язаний виконати, призводять останнього до обтяжливих майнових, моральних чи інших обмежень. Таким чином, правопорушник відповідає перед державою та суспільством за неправомірну поведінку [16, с. 74].

Деякі автори, що досліджують інститут адміністративного права, взагалі не дають дефініції поняття адміністративної відповідальності, вважаючи її різновидом юридичної відповідальності, що має характерні ознаки. Тому, оскільки має місце така думка, багато авторів схиляються до об'єктивного підходу щодо визначення адміністративної відповідальності і вважають її негативною подією, що обов'язково й неминуче настає після порушення адміністративно-правових норм. Інші автори, навпаки, схиляються до суб'єктивного підходу щодо визначення поняття адміністративної відповідальності, говорячи про те, що це позитивна обставина, яка дає можливість особі набути певного досвіду, стати обережнішою щодо певних життєвих ситуацій, які можуть призвести до адміністративної відповідальності. Але все ж таки наведені визначення адміністративної відповідальності мають певною мірою застарілий характер або є половинчастими чи неповними та нечіткими. Тому можна погодитися лише з деякими частинами визначень, що пропонують вчені [17, с. 12].

С.Т. Гончарук підкреслює, що заходами адміністративної відповідальності натеper захищається великий масив різноманітних суспільних відносин, що складаються під дією норм адміністративного права, а також інших правових галузей переважно в управлінській сфері, у тому числі у сфері охорони громадського порядку та громадської безпеки, боротьби з різними правопорушеннями на транспорті, в галузі охорони праці та здоров'я населення, охорони природи, заняття підпри-

ємницькою діяльністю, у сфері забезпечення встановленого порядку управління, боротьби з корупційними проявами та ін. Сьогодні це найпоширеніший вид юридичної відповідальності в правовій системі України, правоохоронна роль якого у боротьбі з наймасовішими протиправними діяннями, якими є адміністративні проступки, постійно зростає. Щорічно в Україні до адміністративної відповідальності притягується близько 10 млн правопорушників [18, с. 57].

Адміністративна відповідальність може бути реалізована лише за наявності трьох взаємопов'язаних складників:

1) вчинення дій, що порушують встановлену Кодексом про адміністративні правопорушення або іншими нормативними актами заборону;

2) порушення, розслідування, розгляд справи й ухвалення рішення про застосування до особи, яка скоїла протиправну дію, санкції, передбаченої Кодексом про адміністративні правопорушення або іншими нормативними актами, чи про звільнення від неї;

3) виконання прийнятого рішення [19, с. 39].

Виходячи з вищесказаного, а саме з дослідження поглядів науковців стосовно поняття адміністративної відповідальності, можна дійти висновку, що адміністративній відповідальності притаманні такі ознаки:

1) загальні ознаки, що характерні для юридичної відповідальності загалом;

2) спеціальні ознаки, що відмежовують адміністративну відповідальність від інших видів юридичної відповідальності [20].

Традиційно в теорії права виділяють такі ознаки юридичної відповідальності:

1) Юридична відповідальність є одним із видів соціальної відповідальності як явища, суть якого полягає в охороні суспільних відносин та реакції з боку суспільства на порушення правових норм, які встановлені державою, та стимулюванні правомірної поведінки суб'єктів суспільних відносин, а також у сприянні формуванню в населення поваги до закону і права.

2) Юридична відповідальність спирається на державний примус та пов'язується з досягненням певної мети – перевиховання, покарання правопорушника та поновлення порушених прав [21].

3) Юридична відповідальність, на відміну від інших видів соціальної відповідальності, встановлюється лише нормативно-правовими актами, які видаються органами державної влади і управління, а також посадовими особами.

4) Юридична відповідальність виражається в обов'язку особи зазнавати певних втрат – позбавлення конкретних благ осо-

бистого (позбавлення волі, посади та ін.), організаційного і майнового характеру (конфіскація майна, штраф) за свою вину, тобто нести кару, яка є новим, додатковим, юридичним обов'язком, що не існував до правопорушення [22].

5) Юридична відповідальність настає лише за вчинені або вчинювані правопорушення в разі встановлення складу правопорушення. Ця вимога є обов'язковою при покладанні кримінальної або адміністративної відповідальності. Суб'єктом юридичної відповідальності може бути лише особа (фізична або юридична), винна в порушенні правових розпоряджень [23].

6) Юридична відповідальність здійснюється виключно уповноваженими державою компетентними органами відповідно до приписів матеріальних і процесуальних правових норм [15].

Крім загальних ознак, адміністративній відповідальності властиві й спеціальні ознаки, що відрізняють її від інших видів юридичної відповідальності. До цих ознак слід віднести таке:

1) Підставою адміністративної відповідальності є адміністративне правопорушення (проступок), під яким, згідно зі ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КупАП), розуміється протиправне, винне діяння (дія чи бездіяльність), що посягає на державний чи громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління, за яке законодавством передбачена адміністративна відповідальність. Враховуючи це визначення, слід зазначити, що настання адміністративної відповідальності можливе лише за наявності складу правопорушення суб'єкта правопорушення, об'єкта, суб'єктивної сторони (протиправного діяння) і суб'єктивної сторони (вини суб'єкта правовідносин) [24].

2) Адміністративна відповідальність має публічний державно-обов'язковий характер. Адміністративний проступок за будь-яких умов, навіть коли він спрямований проти особи (фізичної чи юридичної), є порушенням правового порядку, охорона якого – мета і функція держави. Будучи похідним від державної волі, адміністративне переслідування, осудження і покарання (коли є для того достатні фактичні та юридичні підстави) – не тільки право, а й обов'язок держави, який здійснюється органом адміністративної юрисдикції від імені держави і незалежно від волі і бажання зацікавлених у справі осіб (наприклад, потерпілого). Державні органи не можуть займати сторонню позицію або ж мати упе-

реджене щодо конкретної особи ставлення. Відповідні дії кваліфікують як службові злочини, зокрема бездіяльність, перевищення влади та ін. [25, с. 64].

3) Адміністративна відповідальність виявляється в накладенні на порушників відповідних видів адміністративних стягнень, специфічних за змістом і відмінних від інших заходів стягнення та впливу, які застосовують у різних галузях права.

4) Між суб'єктом, що притягує до відповідальності, і особою, яка притягується до відповідальності, відсутні відносини службового підпорядкування.

5) Адміністративній відповідальності підлягають як фізичні, так і юридичні особи. Це твердження базується на підставі наявності у чинному законодавстві положень, які свідчать про можливість притягнення до адміністративної відповідальності також і юридичних осіб.

6) Законодавством встановлено особливий порядок притягнення до адміністративної відповідальності. Процедура притягнення до адміністративної відповідальності значно простіша, ніж процедури притягнення до кримінальної або цивільної відповідальності.

7) Норми, що регламентують адміністративну відповідальність, містяться у різних за своєю правовою природою актах, які, на думку В. Колпакова, варто поділяти на: а) кодекси; б) закони; в) правила. Правила можуть затверджуватися Кабінетом Міністрів, органами виконавчої влади, встановлюватися рішеннями місцевих рад [26, с. 84].

Висновки.

Отже, з усього вищесказаного можна зробити висновок, що поняття адміністративної відповідальності є досить складним явищем як юридичної, так і соціально-правової відповідальності, з притаманними йому загальними та спеціальними ознаками.

Також слід зазначити, що в сучасному законодавстві не міститься чіткого визначення адміністративної відповідальності, що може спричинити виникнення колізійних моментів, тому дослідження цього питання потребує більшої уваги.

Адміністративна відповідальність відіграє важливу роль на сучасному етапі становлення та розбудови правової держави, адже адміністративні правопорушення є найбільш численним видом проступків. Варто зазначити, що своєю суспільною небезпечкою кожне окреме правопорушення не завдає значної шкоди, проте своєю чисельністю значно погіршує стабільність та розвиток суспільства та держави в цілому.

Список використаних джерел:

1. Гришина Н.В. До розуміння соціальної сутності адміністративної відповідальності. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/35164/%C3>
2. Шувалова Н.Н. Етика та етикет державної та муніципальної служби. URL: http://stud.com.ua/46860/etika_ta_estetika/printsip_sotsialnoyi_vidpovidalnosti
3. Гаврущенко І. В. Адміністративна відповідальність: підходи до розуміння. Митна справа. 2012. № 1 (79). Ч. 2. Кн. 2. С. 334–338.
4. Гришина Н.В. Соціально-правовий аспект адміністративної відповідальності: автореф. дис. ... канд.юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2008. 21 с.
5. Гришина Н.В. Соціальний зміст адміністративної відповідальності. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. 2014. Вип. № 14. С. 61–66.
6. Маліновська В.М. Юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності. URL: <http://www.vru.gov.ua/Docs/a150710.pdf>
7. Дембіцька С.Л. Теоретико-правова характеристика інституту адміністративної відповідальності. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2015. № 18. Том 1. С. 73–76.
8. Мельник С.М. функціональні типи юридичної відповідальності в адміністративному праві. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2014. Випуск 12. Том. 1. С. 212–216.
9. Гришина Н.В. До розуміння соціальної сутності адміністративної відповідальності. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/35164/%C3>
10. Мосьондз С.О. Специфіка адміністративної відповідальності у сфері науки. Вісник ХНУВС. 2012. № 2 (57). С. 276–284.
11. Левенець Ю.О. Поняття адміністративної відповідальності. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2012. Вип 3. С. 54-62.
12. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. URL: <http://radnuk.info/pidrychnuku/41-kolomoets/522--6--.html>

13. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України. URL: <http://textbooks.net.ua/content/view/2688/15/>
14. Опришко В.Ф. Правознавство. URL: <http://buklib.net/books/23339/>
15. Гриценко І. Формування наукових поглядів щодо інституту адміністративної відповідальності. Вісник Національної академії прокуратури України. 2008. № 1. С. 45–50.
16. Щукін О.М. До питання концептуалізації поняття адміністративної відповідальності. Юридичний вісник. 2014. № 3(32). С. 73–78.
17. Броннікова К.В. Поняття адміністративної відповідальності: проблеми визначення. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. 2013. № 2 (5). С. 10–13.
18. Гончарук С.Т. Адміністративна відповідальність: Сутність та окремі проблеми трансформації на сучасному етапі. Юридичний вісник. Серія «Повітряне і космічне право». 2007. Том. 3. № 4. С. 57–60.
19. Бородин Л.І., Круглов В.А. До питання про дефініцію «Адміністративна відповідальність». Юридичний вісник. 2012. № 1 (22). С. 39–44.
20. Заяць Р.Я. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2012_8_6
21. Бошно С.В. Правознавство. URL: <http://ibib.ltd.ua/ponyatie-priznaki-vidyi-yuridicheskoy.html>
22. Олійник А. Ю. Правознавство. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/68225--6-ponyattya-oznaki-yuridichno-vdpovdalnost.html>
23. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. URL: <https://books.br.com.ua/9200>
24. Кодекс України про адміністративні правопорушення: редакція від 26 жовтня 2017 року, підстава 2109-19. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
25. Остапенко О.І., Кісіль З.Р., Ковалів М.В., Кісіль Р.В. Адміністративне право: навчальний посібник. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 536 с.
26. Колпаков В. Кодекс України про адміністративне правопорушення: пошук нової парадигми. Право України. 2004. № 7. С. 85–89.

Актуальність написання статті обумовлена тим, що нормативно-правове определение такой категории, как административная ответственность, в действующем законодательстве отсутствует. А все дефиниции административной ответственности, как правило, представлены в научных изданиях и имеют исследовательский характер.

Ключевые слова: ответственность, позитивная ответственность, ретроспективная (негативная) ответственность, административная ответственность.

The urgency of writing the article is due to the fact that the normative and legal definition of such a category as administrative responsibility in the current legislation is absent. And all definitions of administrative liability are usually provided in scientific journals and are of a research nature

Key words: responsibility, positive responsibility, retrospective (negative) responsibility, administrative responsibility.